

Piet van Rens, Chief

Tijdens de Precisiebeurs 2006 eind november in Veldhoven werd de tweejaarlijkse Rien Koster-prijs voor de derde keer uitgereikt. Doel van deze ontwerpersprijs van de NVPT is de aandacht te vestigen op het vak van ontwerpen, in met name de precisietechnologie. Met reden, aldus de jury. “Er gaat een tamelijk lang en zwaar opleidingstraject aan vooraf en is iemand dan aan het werk, dan worden haar of hem de successen nog niet in de schoot geworpen.” Ontwerpen is kortom een vak voor de optimistisch ingestelden onder ons. Met recht werd de Rien Koster-prijs daarom toegekend aan Piet van Rens, Chief Technical Optimist bij Vision Dynamics in Eindhoven.

Namens de jury wil naamgever Rien Koster benadrukken hoe een geweldig boeiend vak het ontwerpen is. “Het is een uitdaging om bijna onverenigbare eisen en wensen te realiseren, in steeds weer nieuwe producten, op basis van recent geopende mogelijkheden. Ontwerpen in de precisietechnologie brengt mensen tot de grenzen van hun kunnen in termen van creativiteit en analyserend vermogen. Ontwerpen betekent ook: doorgaan tot het werkt. Op de regel onder de 21 punten van de Wet van Murphy staat een zin die luidt: ‘Murphy was an Optimist’. Hetzelfde geldt voor de ontwerper.”

Koster staat ook stil bij het economisch nut. “Een aanzienlijk deel van de Nederlandse economie profiteert van de industrie die dit vak genereert. Zuidoost-Brabant, waar het hart van de precisie-industrie in Nederland zetelt, draagt zo’n 30% bij aan het landelijke inkomen en zorgt voor veel hoogwaardige werkgelegenheid, zowel in het bedenken als in het maken.”

Criteria

Voor het toekennen van de ontwerpersprijs van de NVPT hanteert de jury een aantal criteria:

1. De kandidaat werkt sinds lange tijd, op toonaangevende wijze in het vak. Het is dus een oeuvre-prijs.
2. De kwaliteit van de gemaakt ontwerpen.
3. De impact. Anders gezegd, de ontwerpen betekenen mijlpalen in de voortschrijdende ontwikkeling.
4. Innovativiteit.
5. De uitstraling van de kandidaat binnen het vakgebied. Is hij/zij iemand die aan anderen, jongeren, zijn/haar kennis overdraagt?

Na afweging besloot de jury de prijs toe te kennen aan ir. P.C.J. van Rens. Rien Koster loopt in Veldhoven op de beursvloer de criteria nog eens na.

Enthousiasme

“Piet, sinds begin jaren tachtig ben jij met je vak bezig. Eerst als student bij prof. Van der Hoek, die niet alleen sprak over het werktuigbouwkundig ontwerpen, maar het ook zelf beoefende. Zijn enthousiasme heeft bij jou wortel geschoten. Als afstudeerder begon je in Utrecht aan de sterrenwacht met het maken van een collimator voor een toepassing in de ruimte. Honderden plaatjes, door jou stevast blikjes genoemd, met kleine gaatjes, die zeer nauwkeurig op één lijn moesten blijven ondanks de lancering met zoveel g en ondanks eenzijdige verhitting. Over impact gesproken: deze collimator werd bij de NASA de nieuwe standaard.”

Blikjes

Het ging door bij Philips, met werken aan beeldbuizen. Het waren blikjes die bij de ophanging van het schaduwmasker een essentieel onderdeel vormden. “Veel heb je ook gedaan aan Philips’ vuistgrote producten, die je in de hand neemt en waar een motortje in zit. Het wordt eentonig, maar het zijn weer dunne plaatjes die de motor aan het proces koppelen of

Technical Optimist

die, met handhaving van de nauwkeurigheid, over de levensduur, de snijpleet beheersen.” Inmiddels heeft Piet van Rens Philips verlaten en is hij nu CTO bij Vision Dynamics. Maar weer komen de blikjes in zijn denkraam voor, getuige een recent artikel in Mikroniek (september 2006).

Goedkope nauwkeurigheid

Van Rens spreekt in zijn enthousiasme vaak over blikjes, vervolgt Koster, maar eigenlijk gaat het over begrippen als kinematische plaatsbepaling, bewust stijve, respectievelijk bewust slappe constructie-elementen, wrijving, hysteresis en voorspanning. Deze en nog meer begrippen vormen het generieke denkkader, waarmee Van Rens ontwerpproblemen oplost of, beter gezegd, voorkomt dat de problemen ontstaan.

Deze generieke wijze van denken leidt tot de introductie van constructies die aanwijsbare sprongen vooruit betekenen, in gedrag zowel als in prijs. De grote doorbraak is dat nauwkeurigheid niet automatisch verbonden is met een hoge kostprijs, aldus Koster: “Wat hier wordt getoond is ‘goedkope nauwkeurigheid’! En kijk eens naar de innovativiteit. De uiteindelijke constructie zoals jij die ontwerpt, is vaak van een eenvoud dat er uitleg bij nodig is, anders ziet men de essentie over het hoofd.”

Rien Koster (links) overhandigt de oorkonde behorende bij de naar hem genoemde ontwerpersprijs van de NVPT. (Foto's: Frans Zuurveen)

Uitstraling

De jury heeft ook oog de uitstraling van Van Rens. “Wat betekenen je met je kennis voor anderen, voor de generatie die nog wat steun kan gebruiken. Voor je medewerkers heb je altijd een open oor. Je zet hen aan het denken. Maar ook, je treedt vaak op in leergangen en cursussen. Zo was dat bij Philips en zo is dat bij PATO, zo was het in Utrecht en zo is het bij het Mikrocentrum. Je kunt anderen laten zien dat succesvol ontwerpen niet slechts weggelegd is voor de Edison-achtige typen. Nee, je toont de systematiek in jouw denken en laat anderen ontdekken dat zij dat ook kunnen. Velen hebben dit van jou geleerd.”

Optimist

Rien Koster memoreert tot slot wat het kaartje van Piet van Rens vermeldt: CTO. “De O staat daar gewoonlijk voor Officer. ‘Piet en Officer, dat past niet bij elkaar’, moet jij hebben gedacht. Op jouw kaartje wordt namelijk expliciet vermeld, dat in dit geval de O staat voor Optimist. Deze explicatie onderschrijf ik van harte.”

In een volgende Mikroniek meer over het werk van prijswinnaar Piet van Rens.

Piet van Rens spreekt zijn dankwoord uit.